युवा क्लबहरुको गठन तथा सञ्चालन
सम्बन्धि निर्देशिका

सिविससँग आवद्द युवा क्लब

सिविससँग आवद्द हुने युवा क्लबहरु सामाजिक परिवर्तनका लागि श्रमिक, गरिबीमा रहेका तथा जोखिमपुर्ण परिस्थितमा रहेका युवा तथा बालबालिकाहरुको जीवनमा सकारात्मक परिवर्तनका साथ उनीहरुको न्युनतम मानव अधिकारहरुको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्न क्रियाशिल हुन चाहने युवाहरुको समुह हो ।

यस्ता युवा क्लबहरु सहभागी सदस्यहरुका आधारमा मुख्यतया ३ प्रकारका हुन सक्छन् :

१) स्वयं श्रमिक तथा गरिबीमा रहेका युवाहरुको समुह : विभिन्न खाले श्रममा संलग्न (विशेषत घरेलु श्रम) तथा गरिबीमा रहेका एवं अवसबाट बंचित पारिएका युवाहरुको सँगठित समुह एक युवा समुह हुन सक्दछ । सिविस यस्ता खाले युवा समहको गठन, सबलीकरण तथा परिचालनलाई प्राथमिकता प्रदान गर्दछ ।

२) मिश्रीत युवा समुह : केवल गरिबीमा रहेका, श्रमिक तथा पछाडी पारिएका युवाहरुको मात्र नभई तुलनात्मक रुपमा अवसर प्राप्त युवाहरु समेत सम्मिलित भई पनि युवा समुह गठन गर्न सक्छन् । यस्तो युवा समुहलाई पनि सिविसले आफ्ना कार्यक्रमहरुमा स्विकार्दछ । तर यस्ता युवा क्लबहरुमा ६० प्रतिशत सुविधा विहीन र ४० प्रतिशत सुविधा प्राप्तहरुको तथा कार्य विभाजन कार्यसमितिको प्रतिनिधित्व समानुपातिक हुन जरुरी छ ।

३) सुविधाप्राप्त युवा समुह : सुविधाविहिन युवा तथा बालबालिकाहरुको अधिकार संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्न तथा उनीहरुको सशक्तिकरणका लागि तुलनात्मक रुपमा सुविधा प्राप्त युवाहरुले पनि विभीन्न युवा समुह गठन गरी विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न सक्छन् । यस्ता युवा समुहहरु पनि सिविसका सामाजिक साझेदारको रुपमा क्रियाशिल हुन सक्दछन् । तर कुल परियोजनाको अन्दाजी २० प्रतिशत मात्र हिस्सा यस्ता युवा समुहहरुको लागि छुट्याइनुपर्दछ ।

त्यसैगरी युवा समुह क्रियाशिल क्षेत्रको आधारमा यसलाई मुख्य तया २ किसिमले विभाजन गर्न सकिन्छ :

१) विद्यालय तथा कलेज आधारित : विभिन्न विद्यालय तथा कलेजलाई आफ्नो कार्यक्षेत्र बनाएर विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिरहेका युवा समुहहरु विद्यालय तथा कलेज आधारित यवा समुहहरु हुन् । यी युवा समुहहरुले विशेषत कलेज तथा विद्यालयभित्र सिमित भई बालबालिका तथा युवाका विभन्न मद्दाहरु उठान गर्ने र दबाब सृजना गर्ने कार्य गर्दछन् ।

२) समुदायमा आधारित : स्थानीय भुगोलको निश्चित क्षेत्रलाई आफ्नो कार्यक्षेत्र निर्धारण गरी विभिन्न कार्यक्रमहरु आयोजना गर्ने युवा समुहहरुलाई समुदायमा आधारित युवा समुह भनिन्छ । यस्ता युवा समुहहरुले समुदायमा नै विभिन्न रचनात्मक तथा दबाबमुलक एवं जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरुको आयोजना गरी बालबालिका तथा युवाका विषयहरुलाई उठान गर्ने गर्दछन् ।

युवा क्लबका सदस्यहरु

यस कार्यक्रमको उद्देश्यका लागि युवा भन्नाले १५ देखि २५ बर्ष उमेर समुहका नागरिकहरुलाई समेटिएको छ । यसै अन्तर्गत यवा र राजनितीको सन्दर्भमा १५ देखि ३० बर्ष उमेर समुहका नागरिकहरुलाई यस कार्यक्रमले समेट्दछ ।

यवा क्लबको संरचना

सिविससँग आवद्द युवा क्लबको संरचना तल दिइए अनसार हुन्छ :

प्रत्येक युवा क्लब ११ देखि २५ सदस्यीय सम्म हुन सक्दछ । जसमा : अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव, सह सचिव कोषाध्यक्ष, विभिन्न समितिका संयोजकहरु तथा सदस्यहरु हुन्छन् । सदस्य संख्या धेरै भएको (१५भन्दा बढी) युवा क्लबमा भने कार्य सञ्चालनको लागि ७ देखि ९ सदस्यीय सचिवालय गठन गर्न सकिन्छ ।

यसरी गठन भएका प्रत्येक १२ युवा क्लबहरुको एक युवा सञ्जाल गठन गरिन्छ र यस्ता प्रत्येक १२ सञ्जालबाट एक सेक्टर प्रत्येक १२ सेक्टर बाट एक युवा सर्कल गठन गरिनेछ । यस्तो युवा सर्कलहरुको बार्षिक भेलाबाट एक युवा सचिवालय गठन गरिनेछ ।

युवा सचिवालयको कार्यालय हाललाई सिविसको कार्यालयमा स्थापित गरिनेछ र सिविसबाट उपलब्ध एक ब्यबस्थापकिय स्वयंसेवीको सहयोगमा युवा सचिवालय सञ्चालन गरिनेछ । यस संरचनालाई तल चित्रमा यसरी उल्लेख गरिएको छ :

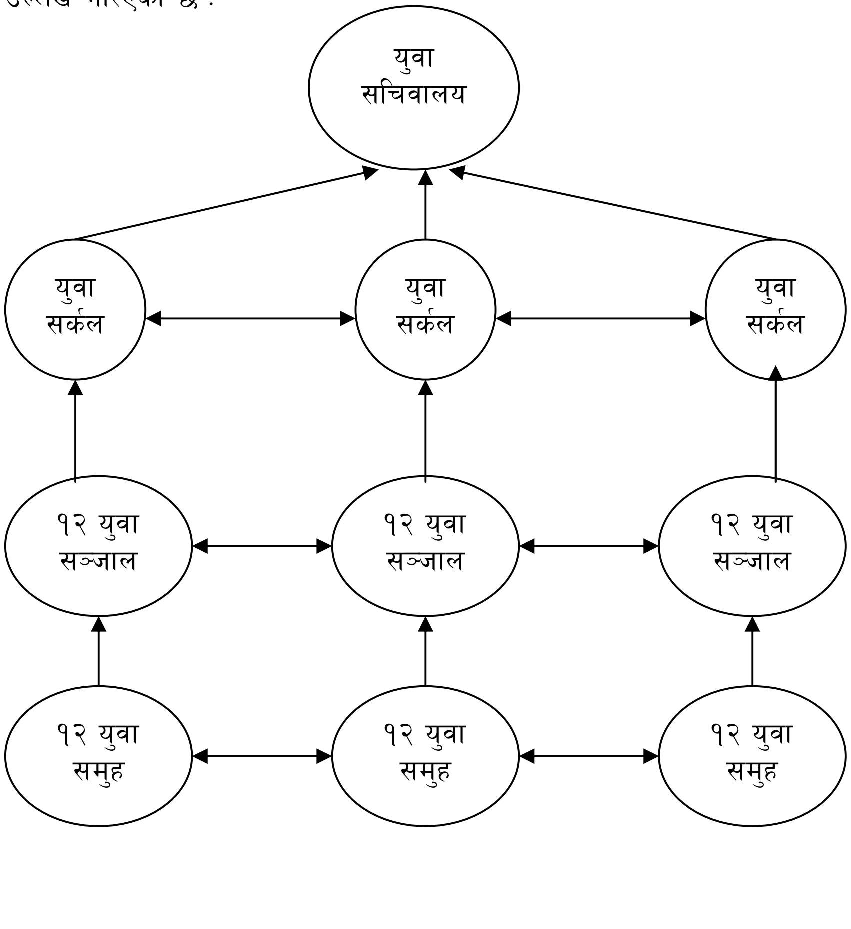

कार्यक्रम संरचना

<u>युवा सशक्तिकरण तथा संगठित परिचालन</u>

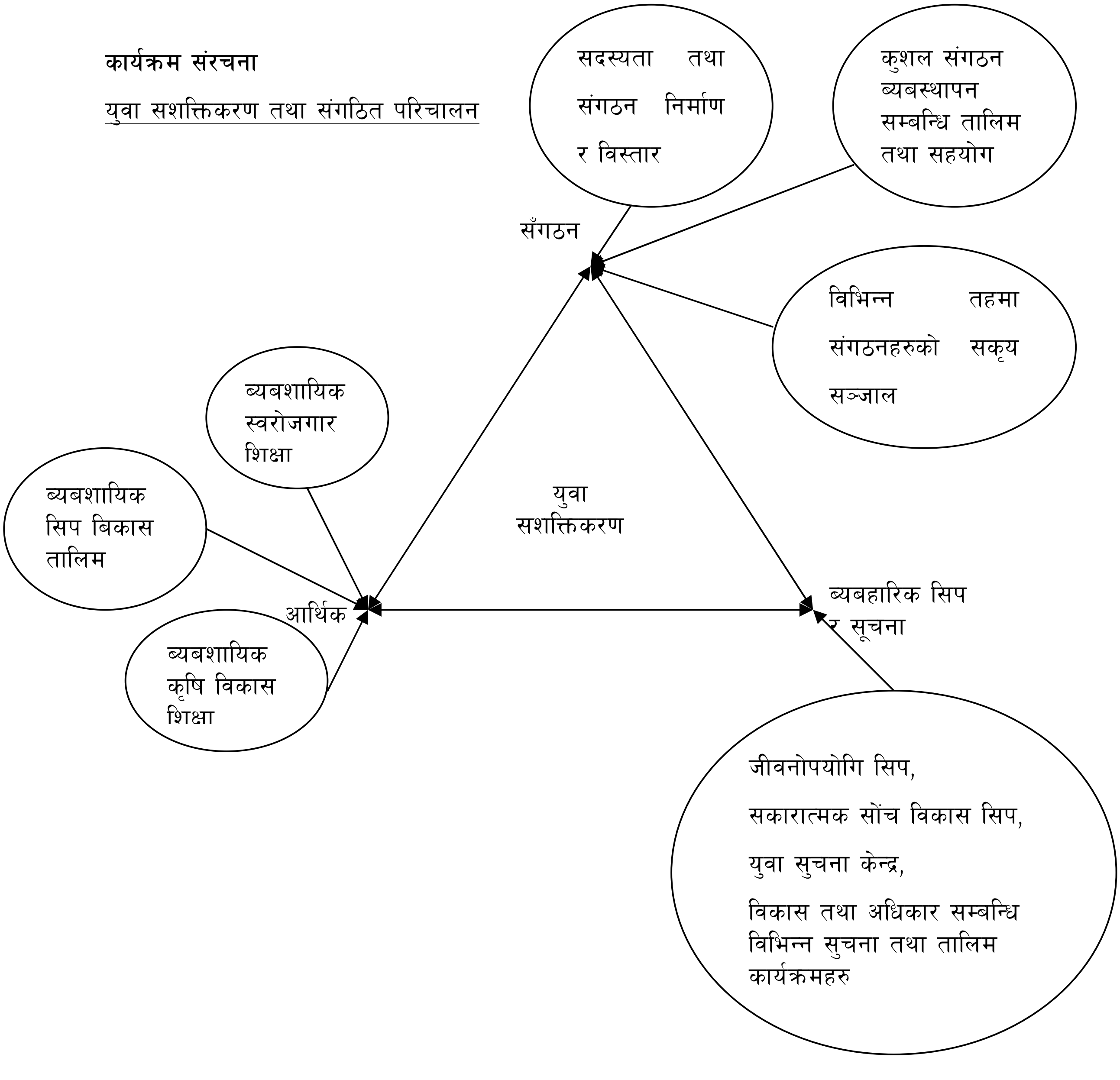

<u>विकासमा युवाहरुको हातेमालो तथा साझेदारी</u>

यस अन्तर्गत विभिन्न तहमा युवा समहमा आवद्द युवाहरु तथा युवा संगठनहरुसँग स्थानीय देखि राष्ट्रीय एवं अन्तर्राष्ट्रीय तहमा विकासका विभिन्न मुद्दाहरु, मानव अधिकारका विषयहरु तथा गरिबी न्युनीकरणका क्षेत्रमा साथसाथै शान्ति र द्वन्द्द समायोजनका क्षेत्रमा विभिन्न स्थानीय निकाय, स्थानीय स्तरका संघ संस्था तथा राष्ट्रीय एवं अन्तर्राष्ट्रीय संस्था तथा सञ्जालहरुले सहकार्य गर्नेछन् । यस्तो सहकार्य उनीहरुको आवद्दताका साथ वा आवद्द नभइकन पनि हुन सक्नेछ । यसको संरचनालाई तल देखाए अनुसार बुझ्न सकिन्छ :

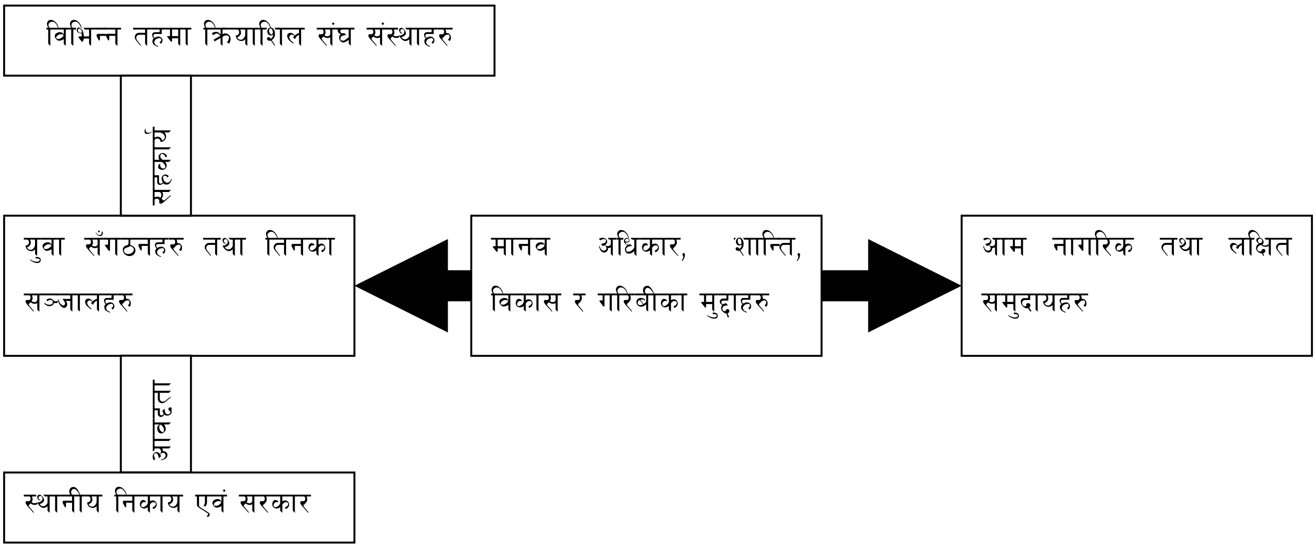

<u>युवा र उनीहरुको योगदानको सामाजिक पहिचान र मान्यता विकास तथा सुनुवाइ :</u>

युवाहरुले गरेका असल काम र ब्यबहार, तथा उनीहरुले समाजमा परिवर्तन ल्याउन सफल भएका घट्नाहरुको अभिलेखिकरण, प्रचार प्रसार तथा उत्प्रेरणाको लागि प्रयोग गरिनेछ । युवाहरुले पुर्‍याएको योगदानको चर्चा तथा उनीहरुका समस्या र अनुभव र अनभुतिहरुको आवश्यक मान्यता विकास गर्न राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय तहमा त्यस सम्बन्धि सुनवाई कार्यकार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने । यस कार्यक्रममा युवाहरु स्वयं आयोजक सकृय र परिचालित हनेछन् भने उनीहरुप्रति सकारात्मक सोंच राख्ने समुहले उनीहरुलाई प्रोत्साहन सहयोग प्रदान गर्नेछ ।

<u>सम्भावित कार्यक्रमका केही उदहारणहरु :</u>

कार्यक्रम	**उदहारणका लागि गतिविधिहरु**
युवा सशक्तिकरण तथा संगठित परिचालन	
आर्थिक सशक्तिकरण	स्वरोजगार शिक्षा कार्यक्रम, ब्यबशायिक सिप तालिम, ग्रमीण कृषी प्रवर्द्धनका लागि युवा तालिम, शिक्षा र सिपका लागि युवा बचत तथा सहकारी समुह सञ्चालन आदि ।
सँगठन	युवा समुहको सदस्यता विस्तार, थप कमिटहरुको गठन, सञ्जालहरुको निर्माण, स्थानीय समुदाय तथा कलेज एवं विद्यालयहरुमा युवा सँगठन जानकारी अभियान सञ्चालन, सँगठन निर्माण, ब्यबस्थापन र परिचालन सम्बन्धि छोटा तथा लामा तालिम एवं अनुशिक्षण तथा निर्देशिकाहरु ।
ब्यबहारिक सिप तथा सुचना	युवा बिकास, गरिबी र अधिकारका विषयहरुमा तालिम,

	अनुशिक्षण, एच. आइ, भी, हिंसा दुर्व्यबहार जस्ता विषयबस्तुहरुको तालिम सिप प्रशिक्षण तथा जानकारी एवं शिक्षा अभियानहरु, पर्चा, पोष्टर, पत्रिका प्रकाशन एवं वितरण आदि ।
विकासमा युवाहरुको हातेमालो तथा साझेदारी	
सहकार्य	युवाहरुको कार्यक्रमलाई सघाउने तथ विकासका विभिन्न कार्यक्रमहरुमा यवाहरुलाई सामाग्री एवं प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने र संयुक्त कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।
साझेदारी	युवाका कार्यक्रमहरुलाई विभिन्न निकायहरुले आर्थित्र तथा प्राविधक सहयोग उपलब्ध गराउने युवा समुहहरु स्वयंले यस्ता विभिन्न कार्यक्रमहरु स्वतन्त्र ढंगले सञ्चालन गर्ने ।
युवा र उनीहरुको योगदानको सामाजिक पहिचान र मान्यता विकास तथा सुनुवाइ :	युवा तथा यवा समुहहरुको राष्टिय, क्षेत्रीय, स्थानीय, विषयगत तथा आवधिका भृला सम्मेलन आदि, र्‍याली, धर्ना, प्रतिनिधिमण्डल भेटघाट, ज्ञापन पत्र आदि, सार्वजनिक सुनुवाइ, गोष्ठि, कार्यशाला, बैठक, भ्रमण आदि ।

कार्यक्रम समन्वय र जिम्मेवारी विभाजन

नाम	**जिम्मेवारी**	**कैफियत**
ऋतु भट्ट	कार्यक्रमको समन्वय, अनुगमन, अभिलेखिकरण, सुझाव तथा सहयोग ।	समुहमा कार्य हुने भएकोले यसमा एक अर्कालाई आवश्यक्ता अनुसार विभिन्न कामहरुमा सघाउनुपर्ने हुनसक्छ ।
प्रेम घिमिरे	युवा समुहहरुको गठन, बैठक, परिचालन तथा कार्यक्रम सञ्चालन र ब्यबस्थापन	